

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА ЛІНГВІСТИКИ

Актуальні проблеми аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика

Круглий стіл, присвячений до дня юриста України

Збірник наукових праць

5 жовтня 2021 року

Біла Церква

2021

УДК 349.42

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Мерзлов С.В., д-р с.-г. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Мельник О.Г., канд. юрид. наук.

Пахомова А.О., канд. юрид. наук.

Ластовська І.О., канд. с.-г. наук.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук.

Відповідальна за випуск – **Пахомова А.О.**, канд. юрид. наук.

Актуальні проблеми аграрного, земельного, екологічного та природоресурсного права: теорія та практика: збірник наукових праць за матеріалами круглого столу. 5 жовтня 2021 р. м. Білоцерківський НАУ. 175 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

УДК 349:412

БІЛОУС Р.С., магістрант 2-го року навчання

Науковий керівник – **НАСТІНА О.І.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

На сьогоднішній день правові проблеми здійснення права власності на землю територіальних громад займає одне з основних місць в українському інфопросторі. Через активне створення ОТГ виникають спори хто є власником землі держава чи територіальна громада.

Ключові слова право власності на землю, власність на землю територіальних громад, набуття права власності на землю.

Земля є одним із найцінніших ресурсів, яким володіє територіальна громада, матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування і яка слугує запорукою побудови фінансово-самостійного, незалежного та міцного місцевого самоврядування України, забезпечує соціально-економічний та культурний розвиток територіальної громади та її членів[1].

Відповідно до Цивільного кодексу України (далі - ЦК) під правом власності розуміють право особи на річ, майно [2]. Та чи є земля майном? Звісно так, в Конституції чітко вказано що земля є об'єктом права власності Українського народу[3]. Стаття 83 Земельного Кодексу України (далі – ЗКУ) визначає що право власності на землю територіальних громад, а саме землі, які належать громадам сіл, селищ, міст, є комунальною власністю.

Виходячи з вище згаданого можна зробити висновок, що комунальна власність – це власність територіальних громад. А означає, що до власності територіальних громад можна віднести визначені у ч.2 ст.83 ЗКУ: усі землі в межах населених пунктів, крім земельних ділянок приватної та державної власності; земельні ділянки, на яких розташовані будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна комунальної власності незалежно від місця їх розташування.

Крім того територіальна громада може набути право власності на земельні ділянки у разі:

- а) передачі їм земель державної власності;
- б) відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності відповідно до закону;
- в) прийняття спадщини або переходу в їхню власність земельних ділянок, визнаних судом відумерлою спадщиною;
- г) придбання за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- г) виникнення інших підстав, передбачених законом.

О.Настіна відмічає, що даний перелік підстав набуття права комунальної власності на землю не є вичерпним. ЗКУ допускає можливість набуття права комунальної власності на землю й з інших підстав. На наше переконання всі ці підстави мають бути перелічені саме в законах, а не в підзаконних нормативно-правових актах [4].

Також ЗКУ передбачає, передачу у комунальну власність земель за рішеннями органів виконавчої влади:

- якщо земельні ділянки передбачають використовувати для обслуговування потреб територіальної громади
- якщо земельні ділянки, які відповідно до затвердженої містобудівної документації передбачається включити у межі населених пунктів.

У разі прийняття проекту «Закону про місцевий референдум» до форм реалізації права комунальної власності на землю можна буде віднести і місцевий референдум, який дозволить жителям територіальної громади, шляхом голосування, приймати рішення що належать до повноважень місцевого самоврядування, зокрема і ті які пов'язані з правом власності на землю територіальних громад [5].

В Україні продовжує проводитись земельна реформа, деякі з її напрямків передбачають: відкриття ринку земель, розширення повноважень органів місцевого самоврядування (далі - ОМС) для більш ефективного управління майном, боротьбу з корупцією та тіньовим ринком земель.

Право власності на землю територіальних громад гарантує стаття 142 Конституції України (далі – КУ), «Матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є ... земля..., що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах,...»[1]. Це зумовлено передусім тим, що ефективне функціонування системи місцевого самоврядування значною мірою залежить не стільки від обсягу повноважень, якими наділені територіальні громади та утворювані ними органи, скільки від наявності в їх володінні та вільному розпорядженні матеріальних, фінансових та інших ресурсів, необхідних для виконання покладених на них завдань [2, с. 315]. Стаття 80 Земельного кодексу України чітко передбачає що територіальна громада є суб'єктом права на землю, яка реалізує свої права безпосередньо або через органи місцевого самоврядування, - на землі комунальної власності. Крім того стаття 83 ЗКУ стверджує що землі, які належать на праві власності територіальним громадам сіл, селищ, міст, є комунальною власністю [3].

Також, право власності на землю територіальних громад, гарантують такі фундаментальні статті як 13, 14, 41 Конституції України. Вони стверджують, що держава забезпечує захист прав усіх суб'єктів права власності й господарювання; усі суб'єкти права власності рівні перед законом, передбачаються рівні можливості та умови захисту права власності на землю, право власності на землю гарантується. це право набувається й реалізовується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону; ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, право

приватної власності є непорушним.

Територіальна громада є особливим суб'єктом місцевого самоврядування, поєднуючи в собі одночасно як функції низової адміністративно-територіальної одиниці, так і функції носія місцевого самоврядування, інституту місцевої влади. Вона виконує важливі суспільні функції з метою задоволення колективних потреб та захисту законних прав та інтересів громадян.

Необхідно зазначити, що, оскільки членами територіальної громади є всі жителі населеного пункту, які мають різний правовий статус (громадяни України, іноземці, особи без громадянства), то і обсяг їх правосуб'єктності як членів територіальних спільнот є різним, оскільки іноземці та особи без громадянства не мають активного і пасивного виборчого права на території громади, не можуть брати участь у місцевому референдумі та загальних зборах громадян.

За досить тривалий період проведення реформи адміністративно-фінансової децентралізації станом на 2017 р. зміни в управлінських повноваженнях у сфері регулювання екологічної безпеки не відбулися. Натомість зазнали суттєвих змін аспекти розподілу надходжень екологічного податку між бюджетами, що натеper свідчить про реальну децентралізацію у розподілі такого виду податку. Разом з тим частка місцевих бюджетів збільшилася майже з 35% до 80% (враховуючи відповідні зменшення частки спрямування до державного бюджету з 65% до 20%). Внаслідок цього разом з індексуванням ставок екологічного податку зумовлено у 2014-2017 рр. приріст надходжень екологічного податку до усіх місцевих бюджетів області майже у 3 рази – з 25,7 млн грн до 101,5 млн грн. Збільшення з 10 до 55% частки зарахування екологічного податку до обласного бюджету у свою чергу забезпечило приріст відповідних надходжень з 7,3 млн грн. у 2014 р. до 69,8 млн грн. у 2017 р.

Підсумовуючи вищевказане можна дійти висновку, що територіальні громади, як суб'єкти права комунальної власності на землю, здійснюють володіння цими землями відповідно до Конституції України. Держава гарантує непорушність права власності на землю. В земельних відносинах територіальні громади, фізичні та юридичні особи є рівними є учасниками.

Отже, підсумовуючи вищесказане слід зауважити, що територіальні громади можуть і мають право набувати право власності на землю, а з прийняттям нового законодавства зможе більш ефективно його застосовувати.

Список використаних джерел:

1) Литвинець В. М. Право територіальної громади села щодо розпорядження землею: юридична природа та порядок здійснення. Часопис Київського університету права 2009р.

2) Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV Відомості Верховної Ради України URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

3) Конституція України Закон України: від 08.12.2004 № 2222-IV
Відомості Верховної Ради України URL
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>

4) Настіна О.І. Передача земель державної власності у власність територіальних громад як підстава виникнення права комунальної власності на землю в Україні / О.І.Настіна // Науково-практичний журнал «Право. Людина. Довкілля». – 2019. – Вип. 3 (10).– С. 42-49.

5) Проект Закону про місцевий референдум від 02.09.2019 № 1221
URL https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66590

УДК: 346.34

БОДРИК О. М., магістрант 2-го року навчання

Науковий керівник – **ЄФРЕМОВА І.І.**, к.ю.н.

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРІВ В СФЕРІ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

В статті розглянуто особливості визначення правової природи договорів в сфері матеріально-технічного забезпечення суб'єктів аграрного виробництва. Визначено основні організаційно-правові засади матеріально-технічного забезпечення аграрних виробників, такі як договір поставки і договір купівлі-продажі.

Ключові слова: *договір на матеріально-технічне забезпечення, господарські договори в сфері аграрного виробництва, господарська діяльність сільськогосподарських виробників.*

Постановка проблеми. Розвиток агропромислового виробництва неодмінно пов'язаний з його техніко-технологічним переозброєнням. Кризовий стан галузі значною мірою зумовлений істотними недоліками в матеріально-технічному забезпеченні, різким погіршенням платоспроможності сільськогосподарських товаровиробників. Зниження ресурсного потенціалу негативно позначається на обсягах виробництва сільськогосподарської продукції, на темпах оновлення сільськогосподарської техніки.

Договір є головною правовою формою регулювання як зовнішніх, так і внутрішніх господарських відносин. Суб'єкти аграрного підприємництва всіх форм власності та організаційно-правових форм господарювання наділені

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО, ЗЕМЕЛЬНОГО, ЕКОЛОГІЧНОГО ТА ПРИРОДОРЕСУРСНОГО ПРАВА: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СТРАХУВАННЯ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ Білоус О.С.	C. 3
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛЮ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД Білоус Р.С.	C. 9
ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРІВ В СФЕРІ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ Бодрик О.М.	C. 13
ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОЗВОЛІВ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ Власенко І.В.	C. 18
НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ Войтко В.О.	C. 24
ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЧНОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА КРАЇН ЄВРОПИ Гарнага П.Є.	C. 28
ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВИКОРИСТАННІ МІНЕРАЛЬНИХ ДОБРИВ: ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ Горлова Д.В.	C. 35
ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОСВІДОМОСТІ ПРАЦІВНИКІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ В ПЕРІОД СОЦІАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ Кавун М.О.	C. 40
ОСОБЛИВОСТІ ВІДМЕЖУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ ВІД КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ Колісник Є.О.	C. 45
ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ЕКОЛОГІЧНИХ БІЖЕНЦІВ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ Кононюк П.О.	C. 50
ОСОБЛИВОСТІ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ Король О.О.	C. 58